

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יז.

עין משפט
נר מצוה

קעח א מיי פ"א מהל'
מ"ט הלכה ג סמוג
עשין יז טו"ש ע"ד סימן
רמו סעיף יז:
א ב ג מנין פ"א מהל'
א ב מנין הלכה ה
סמוג עשין טו טו"ש ח"מ
סימן שפט סעיף א וסעיף
ו וסימן טז סעיף א:
ב ד מיי ט"ז הלכה ג
סמוג ט"ז סעיף ח"מ
סימן טז סעיף ג:
ג ה מיי ט"ז הלכה ד
טו"ש ט"ז סעיף ה:
ד ו מיי ט"ז הלכה י
טו"ש ט"ז סעיף י:

שְׁרָשִׁים וששה ארְף. לו בגימטריא הכי הוי: **וְהָרָא פִּנְי**
אחאב עשו בן, שעשו לו הספד גדול כדאמרין
במגילה (דף ג. וס.) כמספד הדרימון בן טבירמון כדמתרגמינן
במספד אחאב בן עמרי דקטיל וס' עמרי דקטיל יתיה הדרימון בן טבירמון ובמלחמה
היה שהיו שם עם רב וכולן סבדו
עליו ואת' דכתיב (מלכים א' כז)
ויעבור הרניה במחנה ואמרין
(סנהדרין דף טז:) באבדו רשעים
רינה באבדו אחאב בן עמרי רינה
היינו ללדיקים שבדור אבל עבדיו
ואהביהו היו מספדין אותו:

אָרָא שהניחו ס"ת ע"ז מפתחו.
ואע"ג דכ"ז מפרש דמ"ק

(כה) גבי רב הונא משמע דלסור
לעשות כן משום דלסור ליכא ע"ג
מטה סס"ת מונחת עליה ובהקומץ
רבה (מנחות דף לז:) איכא פלוגתא
לדאמוראי ליכא למיפוך מדר' נחמיה
דהכא דשאני חוקיה דהוה גדול
צמורה ובמעשים טובים ציור':
והאמר מר גורא' אמור תורה
שמביא יידי מעשה.

פ"י צקונטרס אלמא מעשה עדיף
וקשה לר"ת דלדרכה מהכא דייק
ספ"ק דקדושין (דף מ: וס.) למוד
גדול ממעשה גבי זקנים שהיו מסובין
בעליית בית נחמיה צלוד ונשאלה
שאליה זו עניניהם גדול ונמנו כולם ואמרו למוד
מעשה גדול ומעשה לדי ואומר ר"ת
גדול שמביא לדי מעשה ואומר ר"ת
דח"פ והאמר מר שלמוד מביא לדי
מעשה ויזון שלמו אומרים קיים הרי
אנו אומרים שלמד דאי לא שלמד
היאך קיים שללמוד מביא לדי
מעשה ולא מסיק ארעמיא השתא
לחלק ציה למד ללימד ומשני הא
לאגמורי [דלימוד] ודאי לא אמרינן
דהא ודאי עדיף שמביא את הרבים
לידי מעשה כשמלמדם ובשאלתם דרז
אחאי גאון¹ ל"ג קיים אמרינן לימד
לא אמרינן אלא גרס ומנח תפילין
והדר אמר לן ומו לא ופריך גמרא
והיאך הוה מנח תפילין מחלה קודם
שהיה אומר להם השמענתא והלא
למוד גדול ממעשה ומשני הא למגמר
הא לאגמורי דליגמר נפשיה למוד
גדול שמביא לדי מעשה אבל לאגמורי
לאמרים לא עדיף ולפיכך היה מניח
תפילין מחלה²:

הדרן עלך ארבעה אבות

ביצד הרגל מועדת. אמתימין
דפ"ק (דף טו:) קאי ותימה
אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא
ואי אדסליק הא מתינא ושור המזיק צרשות הגיזק והאדם צסוק ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשוין
בהלכותיהן וממד קרא נפקי ומשום דתנא רגל צמר שן נקט כהא רגל צרישא דסליק מיניה:

הבהמה מועדת. אית דגרס והבהמה צו"י וה"פ כילד העדהה דרגל לשצר דרך הלוכה פי' דרך הלוכה היא העדהה וכן צסיפא
גבי שן אבל קשה לר"י מה חידש כאן שלא שנהה צפרק קמא ונראה לר"י ל"ג צו"י וה"פ כילד העדהה מועדת לשצר
דרך הלוכה שאמר צפרק קמא (דף טו:) הבהמה מועדת כו' וצ"מ דייק בגמרא שפיר היינו רגל צו"י בהמה לדרגל מועדת והבהמה
מועדת הכל אחד: **היתרה** מבעשה. אגב דשוה לצרורות נקט לה הכא: **דרסה** ע"ז הבר'י. אורי' דאיטריין לאשמועינן
דסד"א דמשונה הוא כיון דדרסה כ"כ צחוק שניתו השצר על כלי אחר וצברו ומסתמא להזיק נתכוונה:

והד אמר שצעה. ימים: זה חוקיה מלך יהודה. לישנא דש"ס הוא
ולא לאשמועינן דזהו חוקיה דהאי קרא בחוקיה כתיב אלא אגב
אורחיה דמפרש מאי כבוד עשו לו צמיתו נקט ואמר הכי: **חלולי**
כסף. כמו וחללה נעלו (דברים ה)
כתפיה: **והאידנא מפיקין**. ספר
תורה קמי גברא רבה: **אנוחי**. על
מטתו לא מנחין: **כי הוה עייל**
לצית הכסא. כלומר וימנח חדא כי
הוה עייל לצית הכסא אמר לן הכי
קיים אמרינן לימד לא אמרינן ולימד
אמרו לחוקיה והאידנא לא משום
כבודו לחוקיה ללימד עדיף מקיים:
מציא לדי מעשה. אלמא מעשה
עדיף: **למיגמר**. לעלמו מעשה עדיף
אבל לאגמורי לאחריני עדיף ממעשה
הלכך לימד לא אמרינן: **זורעי**.
היינו דקעה וחסד דמפרש לקמיה:
לנחלה שני שבטים. דהכי משמע
רגליים ישולחו צנחלת השור והחמור
יוסף ויששכר: **גנוס גרם** על שור.
עמיר צניכסין: יוסף איקרי שור
צבור שורו הדל לו (דברים לג):

הדרן עלך ארבעה אבות

ביצד הרגל מועדת. כלומר
צמה הרגל מועדת: **לשצר**
צדך הלוכה. כלומר צכך היא
מועדת שמצבת דרך הלוכה:
הבהמה מועדת כו'. קפריין בגמ' [ע"ז]
היינו רגל היינו צמהה הא תנא ליה
לשצר דרך הלוכה: **היהה מצעט**.
שינוי הוא זה ותולדה דקין (ה) הלכך
חזי נוק ומו לא: או שהיו צרורות
מנחין כו'. אע"ג דלאו שינוי הוא
אלא אורחיה הוא אפ"ה ח"ג ומו לא
דהלכתא גמירי להו וצרשות הגיזק
קאמר דצריש"ר פטור כדאוקימנא
צריש פ"ק (דף ג:) לצרורות מולדה
דרגל לפוטרו צריש"ר: **ונפל על כלי**.
אחר: **ראשון**. נקי רגל הן ומשלמת
כולה ואחרון ע"י צרורות נשצר
הלכך חזי נוק: **דליל קשור** צרגלו.
כל דבר הנקשר צרגל התרגול
קרי דליל. ואית דגרסי דלי:
מהדס. מרקד: **משלם חזי נוק**.
דליל היינו צרורות כדמפרש בגמ'
[ע"ז]: דלדייה אדורי. הדיוס נמי כגון
שהמזו והצרורות שצרו את הכלים:
גמ'

הדרן עלך ארבעה אבות

ביצד הרגל מועדת. כלומר
צמה הרגל מועדת: **לשצר**
צדך הלוכה. כלומר צכך היא
מועדת שמצבת דרך הלוכה:
הבהמה מועדת כו'. קפריין בגמ' [ע"ז]
היינו רגל היינו צמהה הא תנא ליה
לשצר דרך הלוכה: **היהה מצעט**.
שינוי הוא זה ותולדה דקין (ה) הלכך
חזי נוק ומו לא: או שהיו צרורות
מנחין כו'. אע"ג דלאו שינוי הוא
אלא אורחיה הוא אפ"ה ח"ג ומו לא
דהלכתא גמירי להו וצרשות הגיזק
קאמר דצריש"ר פטור כדאוקימנא
צריש פ"ק (דף ג:) לצרורות מולדה
דרגל לפוטרו צריש"ר: **ונפל על כלי**.
אחר: **ראשון**. נקי רגל הן ומשלמת
כולה ואחרון ע"י צרורות נשצר
הלכך חזי נוק: **דליל קשור** צרגלו.
כל דבר הנקשר צרגל התרגול
קרי דליל. ואית דגרסי דלי:
מהדס. מרקד: **משלם חזי נוק**.
דליל היינו צרורות כדמפרש בגמ'
[ע"ז]: דלדייה אדורי. הדיוס נמי כגון
שהמזו והצרורות שצרו את הכלים:
גמ'

הדרן עלך ארבעה אבות

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה היתה וכו'
דקין היא הלכך:

מוסף רש"י
שהלימוד מביא לדי
מעשה. נתנאו שניהם
כידו (קדושין ט:).
הדרן עלך ארבעה
אבות

(א) וכי הוה נפיק כ"ה
גימט השאלות פ"י לן
לן, (ג) מגילה ט. קדושין
מ: ספרי פ"א ע"ב, א ע"ז
ה: ע"ט, ד) ונקמן פ"ב ע"ז
ה: א, (ט) ונקמן ע"ז, א) ופ'
לן לן סימן א, א) ופ'
מוספות קדושין מ: ד"ה
לימוד.

תורה אור השלם

1. אשריכם זורעי על כל
מים משלחי רגל השור
והחמור: ישעיהו לב כ
2. זורעו לכם לצדקה
קצרו לפי חסד נירו לכם
ניר ונתן לדרוש את ה'
עד יבוא ויהי צדק
לכם: הושע י יב
3. הוי כל צמא לכו
למים ואשר אין לו כסף
לכו שברו ונאכלו ולכו
שברו בלוא כסף ובלוא
מחיר וזו החלום:
ישעיהו נה א
4. בן פרת יוסף בן פרת
עלי עין בנות צדקה עלי
שור: בראשית מט כב
5. יששכר חמר גרם
רביץ בין המשפחה:
בראשית מט יד
6. כבוד שורו קדר לו פרת
וקרני ראם קרניו בדם
עמים יגח יתרו אפסי
ארץ ודם רבבות אפסי
ודם אלפי מנשה:
דברים לג ז
7. ומבני יששכר יודעי
ביקה לעתים לדעת מה
יעשה יששכר ראשיהם
מאתם וכל אחיהם על
פיהם:
דברי הימים א יב לג

בראשית מט יד
6. כבוד שורו קדר לו פרת
וקרני ראם קרניו בדם
עמים יגח יתרו אפסי
ארץ ודם רבבות אפסי
ודם אלפי מנשה:
דברים לג ז
7. ומבני יששכר יודעי
ביקה לעתים לדעת מה
יעשה יששכר ראשיהם
מאתם וכל אחיהם על
פיהם:
דברי הימים א יב לג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היתה וכו'
דקין היא הלכך:

מוסף רש"י

שהלימוד מביא לדי
מעשה. נתנאו שניהם
כידו (קדושין ט:).
הדרן עלך ארבעה
אבות